

© Michal Ureš

PhDr. Marie Čermáková

© Michal Ureš

PhDr. Oto Sedláček, CSc.

Úspěch je zdroj poučení

Vážené kolegyně, kolegové,

nejdříve mi dovolu, bych poděkoval za pozvání na toto výjimečné setkání, které se koná u příležitosti 40. výročí založení Sociologického ústavu Akademie věd České republiky.

Když člověk vzpomíná na existenci a činnost nějaké instituce, zejména takové, se kterou je nějakým způsobem spjat, je v tom více nostalgie než inspirace k budoucímu vývoji. Zejména, když při ohlédnutí zpět nám takový tělocvičně náročný pohyb ztěžuje blokace krční páteře a některým páteře vůbec, a také slábnoucí komunikační orgány. Koneckonců, člověk, jak nám dokumentují četné literární odkazy, se dívá na minulost spíše s veselou, neboť má tendenci si pamatovat převážně věci dobré a zapomínat nebo v paměti blokovat věci špatné, což nám dnes a denně dokumentují postoje některých členů naší vládnoucí politické garnitury.

V roce 1965 byl založen samostatný Sociologický ústav. Když nazývám tento ústav samostatným, mám na mysli pouze to, že se stal jedním z existujících ústavů tehdejší Československé akademie věd, s vlastním vedením i vlastní organizační strukturou. Hovořím o tom proto, že pojem samostatný chápu jako svobodný, nezávislý, bez ingerencí státních či ještě hůře – politických orgánů. To tehdejší ústav nebyl. Důkazem toho je např. skutečnost, že jakýmsi stranickým dohlížitelem na vědecké kolegium filozofie a sociologie byl pan Obzina, po sovětské intervenci ministr vnitra.

Nicméně je třeba konstatovat, že produkce řady pracovníků si v této době získala i mezinárodní pozornost a naši sociologové byli zváni do různých výborů Světové sociologické asociace.

Tato relativní samostatnost ale netrvala příliš dlouho. Již krátce po tzv. „bratrské pomoci spřátelených armád“ se stal Sociologický ústav sekci již znormalizovaného Filozofického ústavu, který vedl tehdy Radovan Richta. Převážná část pracovníků byla propuštěna a rozptýlili se, pokud měli to štěstí, do různých oborových pracovišť, někteří emigrovali a značná část produkce ústavu byla věnována kritice tzv. buržoazních teorií, k čemuž bylo v ústavu zřízeno i speciální oddělení pod vedením J. Filipce. Místo propuštěných do ústavu nastoupila řada tehdy politicky věrných z různých vysokých škol nebo jiných pracovišť.

Tato etapa trvala téměř stejně dlouho jako existence první československé republiky, uvnitř které bychom mohli nalézt historické kořeny samostatné, a tedy svobodné české sociologie.

Přišel rok 1990, který na tyto samostatné svobodné kořeny navázal. Od této doby uplynulo 15 let. Věk 15 let je v životě člověka dospělostním zlomem. Nejde sice o celý život, ale pubescent dostává občanský průkaz a stává se adolescentem. Může chodit na mládeži nepřístupné filmy a aktuálně se stává také trestněprávně odpovědným.

15 let existence samostatného a svobodného Sociologického ústavu bez ingerencí státu a státostrany není tedy ještě dospělost, i když se to tak někdy může jevit.

Myslím, že při pohledu zpátky je třeba poučovat se z chyb, ale proč jenom z nich.

Úspěchy mohou být také zdrojem poučení a hlavně – jsou motivující, jsou prevencí před zklamáním. Myslím, že musíme být jako sociologové stále ve hře, i když se pravidla mění, lobbismus kvete a paragrafy metastázuje. Vědomí toho, že sociologie jako obor a jeho garanti sociologové nic nevzdávají, že mnozí jsou si vědomi toho, že neztratili nic, čeho se sami nevzdali, a konec konců i tento sociology zaplněný sál, jsou důkazem i pro samostatnou a svobodnou životaschopnost ústavu, jehož výročí právě vzpomínáme. Měli bychom se společně radovat, že se vzájemně neotravujeme, a pokud na naše vztahy mají tendenci působit vnější vlivy, že se jim umíme bránit a i vysmát. Myslím, že i to je zárukou dalšího svobodného rozvoje oboru, a tím i tohoto ústavu, kterému přeji, aby jeho život probíhal bez peripetií a podobných problémů jako v minulosti.

Nakonec mi dovoluje tlumočit jeden zahraniční pozdrav. V roce 1967 přišel do ústavu na stáž mladý japonský asistent profesor Akihiro Ishikawa. Já jsem ho tehdy dostal na starost s tím, že jde o výměnnou stáž, a v roce 1968 jsem měl Univerzitu

Chuo v Tokiu navštívit. Situace se však značně změnila, nicméně celou tu dlouhou dobu jsme byli ve styku a profesor Ishikawa nám umožnil leccos publikovat v Japonsku a při svých každoročních návštěvách vozil i novou západní literaturu. Po roce 1990 zorganizoval řadě českých a slovenských sociologů kratší či delší stáže na své mateřské univerzitě a po celou tu dlouhou dobu – je to již 37 let – spolupracoval s některými našimi a slovenskými sociology na řadě výzkumných prací.

Před krátkou dobou mně poslal nějaké nové publikace, a když jsem mu v poděkování oznámil, že ústav oslavuje 40 let svého trvání, obdržel jsem následující e-mail:

Milý Oto,

osobně doma oslavím 40. výročí Sociologického ústavu. Mám mnoho vzpomínek na Vás a ústav. Je částí mého srdce a rozumu. Chtěl bych ještě jednou poděkovat za Vaši pomoc při mojich studiích v Praze. Pozdravuj všechny naše společné přátele z ústavu.

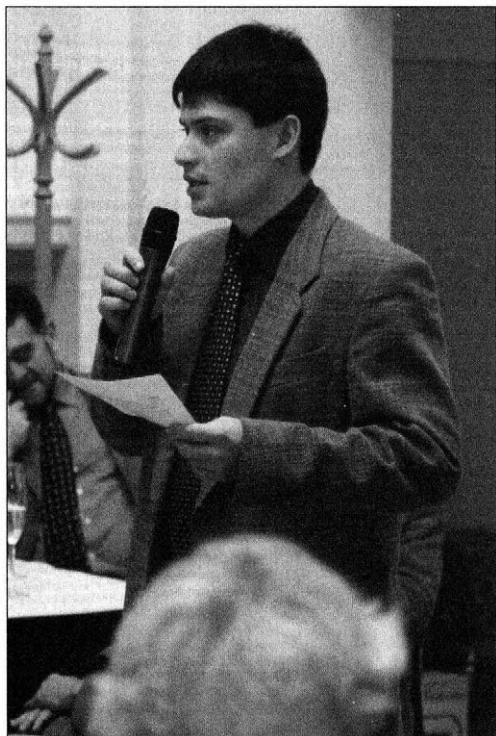
Akihiro

Oto Sedláček

© Michal Ureš

doc. PhDr. Jiří Buriánek, CSc.

© Michal Ureš

PhDr. Tomáš Lebeda, Ph.D.